

Van: Klarissa Nienhuys, secretaris Vleermuiswerkgroep Groningen
klnienhuys@ziggo.nl
28-3-2023

Aan: Rudolf Hidskes,
r.h.hidskes@gmail.com

Betreft: Dorpsplan Den Andel aanpassing openbare verlichting.

Beste mensen,

Wij kregen het dorpsplan voor de aanpassing van de openbare verlichting in Den Andel. Namens de Vleermuiswerkgroep willen wij daar graag enige feedback opgeven.

Wij hebben tussen 2002 en 2015 's nachts - na zonsondergang tot twee uur na de uitvliegtijd van vleermuizen - ongeveer alle straten in de provincie Groningen afgespeurd op zoek naar daar rondvliegende vleermuizen.

Er is een regime van het dimmen van de openbare verlichting na 23.00 uur 's avonds in een wijk in Nieuwe Pekela. Wij waren daar toevallig rond die tijd vleermuizen aan het inventariseren en konden vaststellen dat na het dimmen er bepaald meer activiteit van de vleermuizen was.

Bij onze zoektochten door de provincie kwamen wij tien jaar geleden in juni rond middernacht in Den Andel. Zie bijlage voor de toen aangetroffen verspreiding. Het was zeer opvallend dat er zo weinig vleermuizen langs de straten van Den Andel vlogen. De grote uitzondering was het weiland met bomen even verderop aan de Westervalge bij de oude boerderij van Willemsen (t.o. de Aviko/Rixona fabriek).

Vleermuizen hebben een verblijfplaats nodig en foerageergebied.

De meest voorkomende vleermuizen (dwergvleermuizen, kleine fladderaars te zien in de schemering) hebben een verblijfplaats in een spouwmuur van onze huizen, of onder een dakpan, achter een boeideel etc. Er is geen reden waarom zulke verblijfplaatsen zouden ontbreken in de woningen van Den Andel.

Een foerageergebied heeft insectenrijke, inheemse bomen (geen platanen, sparren, dennen en coniferen), bij voorkeur een wat vochtige omgeving en weinig licht.

Vleermuizen zijn "opportunisten": Ze gaan foerageren waar er veel insecten het makkelijkst te vangen zijn. Ook al kunnen de dwergvleermuizen wel tegen wat licht, als ze de keus hebben geven ze duidelijk de voorkeur aan (meer) donker.

Het behoort dus tot de mogelijkheden dat de vleermuizen van Den Andel vooral in de tuinen aan het foerageren waren, en de straten in vergelijking daarmee te droog en te licht waren.

Vele jaren later zijn we wederom in Den Andel geweest vanwege de buitensporige verlichting van de parkeerplaats t.o. de Aviko/Rixona fabriek. Het aantal vleermuizen op die locatie was toen nihil.

Het zou voor de vleermuizen een geweldig voordeel kunnen zijn dat het licht op de Oude Dijk tussen 22.00 uur en 00.00 uur gedimd wordt. Dat is in mei en juni het meest belangrijke deel van de nacht waarin de vrouwtjes met jongen binnen een uur een paar honderd muggen moeten vangen en dan gauw terugvliegen naar de kraamkolonie om de kleine jongen warm te houden. Tussen 05.00 en 06.00 uur is het tijdstip waarop de dwergvleermuizen, vlak voordat de zon opgaat nog even gauw gaan bunkeren, voor het slapengaan.

Of er inderdaad meer vleermuizen langs de straten foerageren kan uiteraard alleen in de praktijk worden vastgesteld. Aangezien dwergvleermuizen een kwartier na zonsondergang uitvliegen, zou het foeragegedrag van begin mei (= wanneer de dwergvleermuizen om 21.20 uur al uitvliegen) vergeleken kunnen worden met de situatie begin of medio juni (= wanneer de dwergvleermuizen pas om 22.15 uitvliegen). Daarbij zou het interessant zijn om daarbij de lichtsterktes in lux vast te stellen om een maat voor de feitelijke verlichtingsintensiteit te hebben.

Wat mensen als “donker” of “minder veilig” ervaring heeft vaak te maken met waar de lampen staan en of het licht goed op het wandelgedeelte langs de weg gericht is. Het wenselijke donker voor vleermuizen is soms heel goed te realiseren boven relatief lage armaturen met kapjes die de uitstraling naar boven aanzienlijk verminderen.

Er zijn ook vleermuizen die zeer lichtgevoelig zijn en pas uitvliegen als het echt donker is. Dat zijn bijvoorbeeld watervleermuizen, die liever boven sloten en vijvers vliegen en verlichte straten in het algemeen mijden. Deze hebben wij in Den Andel niet vastgesteld.

Met vriendelijke groet,

Klarissa Nienhuys